

Sygn. akt II PK 41/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa M. P., L. P., E. M., A. W., M. Z., S. P., M. D., M. O.
przeciwko Skarbowi Państwa - Izbie Celnej w W.

o zwrot kosztów dojazdów do pracy i o zapłatę równoważnika pieniężnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 września 2012 r.,

na skutek skarg kasacyjnych powodów: M. P., L. P., E.M., A. W., M. Z., S. P., M. D.

od wyroku Sądu Okręgowego

z dnia 22 września 2011 r.,

**1. oddala skargi kasacyjne w zakresie dotyczącym orzeczenia
o zwrocie kosztów dojazdu do i z miejsca pełnienia służby,**

**2. w pozostałym zakresie uchyla zaskarżony wyrok i
przekazuje sprawę w tej części Sądowi Okręgowemu do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powodowie: M. P., L. P., E. M., A. W., M. Z., S. P., M. D. oraz M. O. domagali się od strony pozwanej Skarbu Państwa - Izby Celnej w W. konkretnie wskazanych kwot tytułem zwrotu kosztów dojazdów do i z miejsca pełnienia służby za okres od 1 marca 2005 r. do 31 grudnia 2007 r. oraz tytułem równoważnika pieniężnego poczynszy od 14 czerwca 2004 r., wynikającego z faktu nieprzyznania powodom lokalu mieszkalnego lub kwatery tymczasowej wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od poszczególnych kwot wskazanych w pozwach a potrąconych powodom z wynagrodzenia za pracę na pokrycie kosztów dojazdów autokarem pracodawcy z miejsca zamieszkania powodów w L. do miejsca pełnienia przez nich służby w W. Ponadto wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej równoważnika pieniężnego na przyszłość od dnia wytoczenia powództw do dnia przyznania im lokali mieszkalnych lub kwatery tymczasowej. Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa powodowie domagali się od strony pozwanej zasądzenia konkretnie wskazanych kwot tytułem: 1. zwrotu kosztów dojazdów do i z miejsca pełnienia służby za wyszczególnione okresy, 2. zaległego równoważnika pieniężnego oraz 3. równoważnika na przyszłość.

Sąd Rejonowy ustalił, że powodowie pełnili służbę jako funkcjonariusze celni w Urzędzie Celnym w L. Decyzjami Prezesa Głównego Urzędu Ceł na podstawie art. 18 ust. 2 i 5 ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej, jednolity tekst: Dz.U. 2004 Nr 156, poz. 1641 ze zm. (dalej, jako: „ustawa o Służbie Celnej z 1999”) każdy z powodów za uprzednio wyrażoną przez siebie zgodą został przeniesiony z dniem 1 kwietnia 2001 r. do pełnienia służby w Urzędzie Celnym w W. Powodowie po przeniesieniu nie otrzymali lokali mieszkalnych lub kwater tymczasowych w W. lub w miejscowości pobliskiej. Ówczesny dyrektor Izby Celnej w W., R. B. zapewniał im bezpłatny dojazd służbowym autokarem z ich miejsca zamieszkania w L. do W. i z powrotem. Jednakże 1 marca 2005 r. dyrektor ze względów ekonomicznych wprowadził opłaty za te dojazdy. Strona pozwana pismami z 16 i 17 stycznia 2008 r. poinformowała powodów, że nie przysługuje im prawo do równoważnika pieniężnego, ponieważ zostali przeniesieni do pełnienia służby w

innej miejscowości po 31 stycznia 2003 r. Strona pozwana wyjaśniła im również, że dojazdy z L. do miejsca pracy w W. nie są podróżą służbową.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne, Sąd Rejonowy uznał powództwa za bezzasadne. Sąd wskazał, że w myśl art. 231 ust. 1 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej, która weszła w życie 31 października 2009 r., w sprawach ze stosunku służbowego, zaistniałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe. Zatem do oceny prawnej roszczeń powodów o zasądzenie równoważników pieniężnych, zastosowanie znajdują przepisy poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej. Zostali oni bowiem przeniesieni do pełnienia służby w Urzędzie Celnym w W. z dniem 1 kwietnia 2001 r., właśnie na podstawie art. 18 ust. 2 i 5 ustawy o Służbie Celnej z 1999 r. Wskazany art. 18 ust. 2 ustawy z 1999 r. stanowił, że funkcjonariusza celnego można, gdy wymagają tego ważne względy służbowe, przenieść na takie samo lub równorzędne stanowisko do innego urzędu, w tej samej lub innej miejscowości. Ponadto zgodnie z art. 20 ust. 1 tej ustawy, przeniesienie funkcjonariusza celnego do innej miejscowości, z której dojazd jest znacznie utrudniony, wymagało zapewnienia funkcjonariuszowi odpowiednich warunków mieszkaniowych, z uwzględnieniem jego sytuacji rodzinnej. W art. 20 ust. 3 wskazano, że minister właściwy do spraw finansów publicznych określi w drodze rozporządzenia szczegółowe warunki przyznawania świadczeń, o których mowa w ust. 1. Począwszy od 22 maja 2000 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 kwietnia 2000 r. w sprawie przyznawania świadczeń związanych z przeniesieniem funkcjonariusza celnego do pełnienia służby w innej miejscowości (Dz.U. 2000 r., Nr 36, poz. 403). Przepis § 2 ust. 1 tego aktu prawnego stanowił, że funkcjonariuszowi celnemu przeniesionemu do pełnienia służby w innej miejscowości przyznaje się lokal mieszkalny lub tymczasową kwaterę w miejscowości, w której stale lub czasowo pełni służbę, albo w miejscowości pobliskiej. Za miejscowość pobliską uważa się miejscowość, do której czas dojazdu publicznymi środkami transportu przewidziany w rozkładzie jazdy, łącznie z przesiadkami, nie przekracza w obie strony dwóch godzin (§ 2 ust. 2 cyt. rozp.). Ustawą z dnia 19 marca 2004 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo Celne (Dz.U. z 2004 r., Nr 68, poz. 623), która weszła w życie 1 maja 2004 r.,

wprowadzono do ustawy o Służbie Celnej art. 20a, stanowiący w ust. 1, że: „W wypadku, o którym mowa w art. 20 ust. 1, jeżeli zapewnienie funkcjonariuszowi odpowiednich warunków mieszkaniowych jest niemożliwe lub utrudnione oraz jeżeli on sam lub członkowie jego rodziny nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej, funkcjonariuszowi celnemu przysługuje równoważnik pieniężny. Art. 20a ust. 2 zawierał delegację ustawową dla Ministra Finansów do określenia w drodze rozporządzenia wysokości i warunków przyznawania równoważnika pieniężnego. Na podstawie tego przepisu Minister Finansów wydał rozporządzenie z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie świadczeń związanych z przeniesieniem funkcjonariusza celnego do pełnienia służby w innej miejscowości (Dz.U. z 2004 r., Nr 120, poz. 1254), dalej, jako: „rozporządzenie z 2004 r.”, które w § 12 stanowiło, że do czasu przyznania lokalu mieszkalnego lub tymczasowej kwatery funkcjonariuszowi przyznaje się równoważnik pieniężny. Jednocześnie w § 25 ust. 1 rozporządzenia wskazano, że: „Przepisy dotyczące równoważnika pieniężnego mają odpowiednio zastosowanie do funkcjonariuszy, spełniających warunki do jego otrzymania, przeniesionych do pełnienia służby w innej miejscowości po dniu 31 października 2003 r.”. Powodowie zostali przeniesieni do pełnienia służby w Urzędzie Celnym w W. przed tym dniem. Dlatego też, w ocenie Sądu Rejonowego, wobec brzmienia § 25 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r., brak jest podstaw prawnych do zasądzenia na ich rzecz równoważnika pieniężnego, zarówno za okres sprzed wytoczenia powództw, tj. tak jak o to wnosili powodowie począwszy od 14 czerwca 2004 r., jak i za okres od dnia wytoczenia powództw („równoważnik na przyszłość”). Z mocy cytowanego już wcześniej art. 231 ust. 1 aktualnie obowiązującej ustawy o Służbie Celnej z 2009 r., w sprawach ze stosunku służbowego, zaistniałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe. Skoro powodowie zostali przeniesieni do pełnienia służby w Urzędzie Celnym w W. przed dniem wejścia w życie ustawy z 2009 r. o Służbie Celnej, tj. przed 31 października 2009 r., to dla oceny prawnej ich roszczeń o zasądzenie równoważników pieniężnych przyznania im lokalu mieszkalnego lub tymczasowej kwatery, z uwagi na § 25 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r. zastosowanie znaleźć powinny przepisy dotychczasowe. Czyli w dalszym ciągu powodom nie przysługuje prawo do równoważnika pieniężnego do czasu

przyznania im lokalu mieszkalnego lub dotychczasowej kwatery, z uwagi na § 25 rozporządzenia z 2004 r. Nadto, art. 231 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej z 2009 r. stanowi, że funkcjonariusze celni otrzymujący świadczenia pieniężne, o których mowa w art. 20 i 20a ust. 1 ustawy uchylanej w art. 243, zachowują prawo do tych świadczeń na warunkach określonych w ustawie.

Za nieuzasadnione Sąd pierwszej instancji uznał także roszczenia powodów o zwrot kosztów dojazdów służbowym autobusem z miejsca ich zamieszkania do miejsca pełnienia służby, poczynwszy od 1 marca 2005 r. Zdaniem Sądu, nieodpłatne dowozy pracowników do końca lutego 2005 r. wynikały jedynie z dobrej woli pracodawcy, a po tej dacie z dobrej woli zapewnia on funkcjonariuszom transport do pracy jedynie za pokryciem przez nich kosztów paliwa, bez kosztów remontu autokaru i wynagrodzenia kierowcy. W obowiązującym stanie prawnym nie ma bowiem przepisów prawa, z których wynikałby obowiązek pozwanego pracodawcy do zapewniania funkcjonariuszom celnym transportu do miejsca pełnienia służby. Nie można też tracić z pola uwagi, że wszelkie wydatki Izby Celnej pokrywane są ze środków budżetu państwa i muszą mieć prawne uzasadnienie. Ponadto, zdaniem Sądu, wobec dostępności środków komunikacji publicznej pomiędzy L. a W., trudno uznać, aby W. był miejscowością z której dojazd jest znacznie utrudniony do L.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2011 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwa w całości (pkt I) oraz zaliczył koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa (pkt II).

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli wszyscy powodowie, zaskarżając go w całości.

W odpowiedzi na apelacje powodów strona pozwana wniosła o ich oddalenie w całości.

Wyrokiem zaskarżonym rozpoznawanymi skargami kasacyjnymi Sąd Okręgowy oddalił apelacje. Sąd uznał za własne ustalenia faktyczne przyjęte przez Sąd pierwszej instancji. W ocenie Sądu zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. był niezasadny. Sąd wskazał, że wbrew twierdzeniom powodów Sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, którą było rozstrzygnięcie, zgodnie z właściwymi przepisami prawa, zasadności przyznania powodom prawa do równoważnika pieniężnego za wskazany okres oraz na przyszłość, jak również kwestia zwrotu

kosztów dojazdu do i z miejsca pełnienia służby. Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał, który moment był rozstrzygający przy ustalaniu uprawnień do równoważnika oraz powołał właściwe przepisy, na podstawie których orzekał. Nie doszło również do naruszenia przepisów prawa materialnego. Sąd Rejonowy trafnie wskazał, że do rozstrzygnięcia żądań powodów w zakresie równoważników pieniężnych zastosowanie miały przepisy poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Właściwie powołał art. 20 oraz 20a w/w ustawy oraz § 25 rozporządzenia z 2004 r. Nie sposób również uznać, aby doszło do naruszenia przepisów Konstytucji RP, tj. art. 178 ust. 1 czy 92 ust. 1 zdanie pierwsze. Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że powodowie zostali przeniesieni do pełnienia służby w Urzędzie Celnym we Wrocławiu przed 31 października 2003 r. Dlatego w oparciu o właściwe przepisy brak było podstaw do zasądzenia dochodzonego przez nich równoważnika pieniężnego zarówno za okres przeszły jak i na przyszłość. Sąd Rejonowy całościowo przeanalizował przepisy obowiązujące w chwili wyrokowania oraz przepisy dotychczasowe, trafnie uznając, że dla oceny prawnej roszczeń powodów w zakresie równoważników pieniężnych zastosowanie powinny mieć przepisy dotychczasowe. Na ich podstawie stwierdzić należało, że prawo do równoważnika pieniężnego mieli funkcjonariusze celni przeniesieni do pełnienia służby w innej miejscowości po 31 października 2003 r., a zatem nie powodowie, którzy przeniesieni zostali z dniem 1 kwietnia 2001 r.

Sąd odwoławczy stwierdził następnie, że nie doszło także do naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że nieodpłatne dowozy pracowników do końca lutego 2005 r. wynikały z dobrej woli pracodawcy, podobnie jak transport po tej dacie, jedynie za pokryciem kosztów paliwa. Pracodawca nie ma bowiem obowiązku zapewnienia pracownikom transportu do miejsca pełnienia służby, a tym bardziej transportu bezpłatnego. Powodowie wyrazili zgodę na dokonywanie potrąceń, i nie sposób stwierdzić, aby znajdowali się pod presją ze strony pracodawcy. Za presję nie można bowiem uznać świadomości, że jeśli nie uiszczą opłaty za dowóz (która była niższa niż w komunikacji publicznej), to nie będą mogli z nich korzystać. Dlatego, zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że nie było podstaw prawnych do zasądzenia na rzecz

powodów równoważnika pieniężnego oraz do zapewnienia im bezpłatnych dojazdów do pracy, a w konsekwencji zwrotu kosztów dojazdów służbowym autobusem z miejsca ich zamieszkania do miejsca pełnienia służby.

W skargach kasacyjnych powodowie: M. P., L. P., E. M., A. W., M. Z., S. P. i M. D. zaskarżyli w całości wyrok Sądu Okręgowego, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach procesu z uwzględnieniem kosztów dotychczasowego postępowania.

Skarżący zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 20a ust. 1 i 2 ustawy o Służbie Celnej z 1999 r. w związku z § 25 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r., przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że "prawo do równoważnika pieniężnego mieli funkcjonariusze celni przeniesieni do pełnienia służby w innej miejscowości po 31 października 2003 r.", podczas gdy kontrola przez Sąd drugiej instancji wskazanych przepisów, przeprowadzona zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, powinna była doprowadzić do odstąpienia od zastosowania § 25 ust. 1 powołanego rozporządzenia.

Ponadto skarżący zarzucili naruszenie przepisów prawa procesowego w sposób, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: (-) art. 233 § 1 w związku z art. 382 i w związku z art. 391 § 1 k.p.c., polegającego na: (a) nieuwzględnieniu, bez wyjaśnienia dlaczego, wiarygodnych i mających dla sprawy znaczenie dowodów z pism pozwanego z 20 stycznia 2009 r., pism pozwanego 16 stycznia 2008 r. nr 45000-KA-163-138/07/08/wb oraz z 24 stycznia 2008 r. nr 45000-KA-163-138/07wb, jak również z treści wyjaśnień dyrektora strony pozwanej D. S.; (b) nierozważeniu, wbrew treści w/w dowodów, że dla stron niniejszego postępowania okolicznością bezsporną było, że W. jest miejscowością, z której dojazd jest znacznie utrudniony, jak również, że skarżący znajdował się pod presją ze strony pozwanego oraz że żądał zwrotu kwot potrąconych z jego uposażenia, jak również że twierdził, że potrącanie jest bezprawne (świadczenie nienależne); (-) art. 378 § 1 i 382 w związku z art. 391 k.p.c., przez nierozpoznanie sprawy co do meritum i całkowite pominięcie zarzutów zgłoszonych w apelacji; (-) art. 382 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez: (a) pominięcie znacznej części zebranego w sprawie materiału dowodowego odnoszącego się do bezspornego dla stron faktu, że W. jest miejscowością, z której dojazd jest znacznie

utrudniony, jak również wywierania na skarżącego presji, aby ten wyraził zgodę na dokonywanie przez pozwanego potrąceń z jego uposażenia oraz niezmiennego i wielokrotnie artykułowanego stanowiska skarżącego co do bezprawności potrąceń dokonywanych przez pozwanego z jego uposażenia; (b) niedokonanie żadnych istotnych ustaleń; niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku i nieprzytoczenie przepisów prawa, a także brak ustalenia w drodze wykładni ich znaczenia; brak omówienia w uzasadnieniu przyczyn, dla których innym dowodom opisanym j/w Sąd drugiej instancji odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, przez co zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi są częściowo uzasadnione. W zakresie podstawy odnoszącej się do przepisów postępowania nietrafny okazał się zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Sąd Okręgowy - wbrew zarzutom skarg kasacyjnych - wyraźnie przyjął ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji za własne. Należy wskazać, że w postępowaniu przed sądem drugiej instancji stosuje się art. 328 § 2 k.p.c. odpowiednio, a więc z uwzględnieniem istoty i swoistości postępowania przed tym sądem (art. 391 § 1 k.p.c.). Jeżeli więc sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, jakiej dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W takim wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione i traktuje ustalenia pierwszoinstancyjne jako własne. Nie ma również przeszkód, aby sąd drugiej instancji odwołał się nawet do oceny prawnej sądu pierwszej instancji, jeżeli w pełni ją podziela i uznaje za wyczerpującą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 r., I CSK 72/12, LEX nr 1215604). Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy w pełni zaakceptował oceny prawne Sądu pierwszej instancji. W rezultacie, jakkolwiek uzasadnienie to narusza wymagania art. 328 § 2 w związku z

art. 391 k.p.c., ponieważ samo w sobie, tj. bez wcześniejszego zapoznania się z uzasadnieniem Sądu pierwszej instancji, byłoby ono niezrozumiałe, to jednak nie można uznać, że zawiera uchybienia, które uniemożliwiają Sądowi Najwyższemu kontrolę, czy prawo materialne i procesowe zostały prawidłowo zastosowane. Tymczasem, jak wynika z ustalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego tylko uchybienia takiego rodzaju mogą być uznane w świetle art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. za mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy (por. między innymi wyroki z: 27 stycznia 1999 r., II UKN 437/98, OSNP 2000 Nr 6, poz. 245; 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000 Nr 5, poz. 100; 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 Nr 7, poz. 182; 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352; 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, Lex nr 109420; 5 października 2005 r., I UK 49/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 280; 16 października 2009 r., I UK 129/09, LEX nr 558286; 8 czerwca 2010 r., I PK 29/10, LEX nr 599519). Trafnie natomiast skarżący zarzucili naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. Istotnie, Sąd Okręgowy odniósł się do zarzutów apelacyjnych w sposób nadzwyczaj lakoniczny, w istocie rzeczy stwarzający jedynie pozory ich rozważenia. Wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji, oznacza zarówno zakaz wykraczania przez sąd apelacyjny poza te granice, jak też nakaz merytorycznego rozważenia wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji w celu jednoznacznego określenia podstawy prawnej własnego orzeczenia. Tymczasem treść uzasadnienia zaskarżonego rozpoznawaną skargą wyroku dowodzi, że Sąd odwoławczy zupełnie pominął niektóre zarzuty, w tym zwłaszcza zarzut dotyczący niedokonania przez Sąd pierwszej instancji oceny zgodności § 25 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r. z art. 20 ust. 1 i 20a ust. 1 i 2 ustawy o Służbie Celnej z 1999 r., a także zarzuty dotyczące pominięcia przez ten Sąd dowodów wskazujących na to, że W. jest miejscowością, z której dojazd do L. jest znacznie utrudniony. Uchybienia te mogły mieć w ocenie Sądu Najwyższego istotny wpływ na wynik sprawy. Jednocześnie pominięcie przez Sąd Okręgowy części zebranego w sprawie materiału, uzasadnia zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. Natomiast przedstawiony również w skargach zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może być rozpoznany w ramach kontroli kasacyjnej, ponieważ zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie

mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a art. 233 § 1 k.p.c. dotyczy jednoznacznie i bezpośrednio oceny dowodów.

W zakresie podstawy naruszenia przepisów prawa materialnego uzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 20a ust. 1 i 2 ustawy o Służbie Celnej z 1999 r. w związku z § 25 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r. Przed rozpatrzeniem tego zarzutu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, sąd, tj. Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne, ocenia, czy przepis aktu wykonawczego jest zgodny z ustawą lub czy nie wykracza poza ustawowe upoważnienie, na podstawie którego został wydany. W razie stwierdzenia niezgodności przepisu rozporządzenia z ustawą, sąd nie może go stosować (zob. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 24 lutego 2011 r., I PZP 6/10, OSNP 2011 Nr 21-22, poz. 268 i cyt. w jej uzasadnieniu orzecznictwo). Jak przyjęto w podstawie prawnej zaskarżonego wyroku, przesłanki uzyskania równoważnika pieniężnego przez funkcjonariuszy celnych określa art. 20 ust. 1 ustawy o Służbie Celnej z 1999 r. Zgodnie z tym przepisem, przeniesienie funkcjonariusza celnego do innej miejscowości, z której dojazd jest znacznie utrudniony, wymaga zapewnienia funkcjonariuszowi odpowiednich warunków mieszkaniowych, z uwzględnieniem jego sytuacji rodzinnej. Z kolei według art. 20a ust. 1 tej ustawy "w wypadku, o którym mowa w art. 20 ust. 1, jeżeli zapewnienie funkcjonariuszowi odpowiednich warunków mieszkaniowych jest niemożliwe lub utrudnione oraz jeżeli on sam lub członkowie jego rodziny nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej, funkcjonariuszowi celnemu przysługuje równoważnik pieniężny". Z art. 20a ust. 1 i 2 rozważanej ustawy nie wynika ograniczenie zakresu podmiotowego uprawnionych do wypłaty równoważnika pieniężnego. Wobec tego, § 25 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r. wykracza poza granice upoważnienia ustawowego, naruszając tym samym art. 20a ust. 2 ustawy o Służbie Celnej z 1999 r. Przepis § 25 ust. 1 rozporządzenia z 2004 r., wbrew brzmieniu art. 20a ust. 1 ustawy o Służbie Celnej z 1999 r., pozbawia prawa do równoważnika pieniężnego funkcjonariuszy, którym nie zapewniono odpowiednich warunków mieszkaniowych w związku z przeniesieniem do innej miejscowości przed 31 października 2003 r. Przepis ten modyfikuje krąg podmiotów uprawnionych do wypłaty równoważnika

pieniężnego, określony w ustawie, przez co pozostaje w sprzeczności z zasadami wydawania rozporządzeń, określonymi w art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji. W rezultacie należy stwierdzić, że zgodnie z art. 20a ustawy o Służbie Celnej z 1999 r., równoważnik pieniężny dla funkcjonariuszy Służby Celnej, którym nie zapewniono odpowiednich warunków mieszkaniowych w związku z przeniesieniem do innej miejscowości, przysługuje także funkcjonariuszom przeniesionym do innej miejscowości przed 31 października 2003 r.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, a więc także w zakresie dotyczącym orzeczenia o zwrocie kosztów dojazdu do i z miejsca pełnienia służby, pełnomocnik skarżących nie wskazał przepisu prawa, który mógł w jego ocenie stanowić podstawę takiego zwrotu i został naruszony przez zaskarżony wyrok. Z tego względu Sąd Najwyższy, mogąc rozpoznawać skargę kasacyjną wyłącznie w granicach jej podstaw oraz w granicach zaskarżenia (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), oddalił rozpoznawane skargi w wyżej wskazanym zakresie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.